

'Als we bij onze inloop tijdens het brengen en halen puzzels en voorleesboekjes klaarleggen, staan de ouders alleen maar met elkaar te kletsen! Ze spelen gewoon niet met hun kind!', vertelt een pedagogisch medewerker over de spelinloop. Herken jij deze frustratie? Mehrnaz Tajik, docent spelagogiek, en Amanda Dietrich, pedagogisch medewerker bij Spelenderwijs Utrecht, geven een andere kijk op de spelinloop. Zo kun je dit moment aangrijpen om ouders en hun kinderen aan het spelen te krijgen en met elkaar in verbinding te brengen. Ook als daar verschillende culturen bij komen kijken!

Een mooie kans om ouders en kinderen te verbinden

Succesvol variëren met de spelinloop

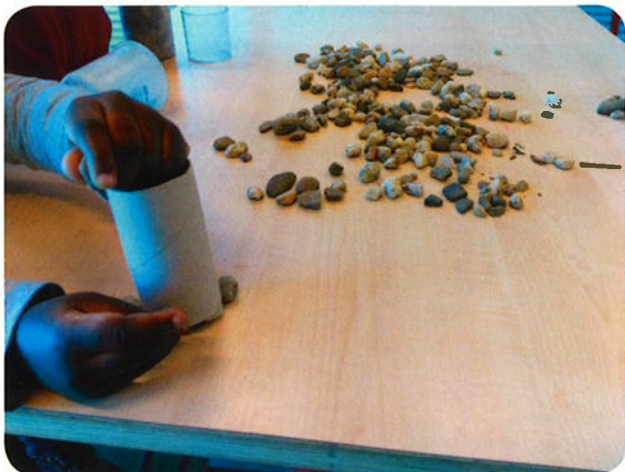
De spelinloop is in Nederland een verlengd brengmoment waarbij ouders in de groep met hun kind mogen spelen. Het doel van de spelinloop is om ouders beter te leren kennen en eventueel om ouders tips te geven hoe zij de ontwikkeling van hun kind kunnen ondersteunen. Maar om de juiste tips te geven, moet je weten wat ouders nodig hebben. Hoe speelt het kind? Hoe stimuleren de ouders het kind in de ontwikkeling? En hoe kun jij daarop aansluiten? Daarbij kun je nog wel te maken krijgen met culturele verschillen die soms leiden tot miscommunicaties. In elke cultuur gaan ouders anders om met hun kinderen en dus ook met de manier waarop ze met hun kinderen spelen en hoe ze de ontwikkeling van hun kinderen ondersteunen. Probeer je dus te verdiepen in de verwachtingen van ouders en de achtergrond van het kind, en neem een open houding aan. Dat is de basis voor een prettig wederzijds begrip.

Ik-cultuur en wij-cultuur

Nieuwsgierig zijn naar hoe alle ouders tegen het spelen van

hun kind en de ontwikkeling van hun kind aankijken, is een belangrijke basis in ons werk. Daarbij is het goed om na te denken over je eigen onbewuste verwachtingen. Iedere cultuur is uniek maar een essentieel verschil kun je aanwijzen in de 'ik-cultuur' waarin het individu centraal staat en de 'wij-cultuur' waarin relaties onderling meer centraal staan. Zo hechten we in onze contreien waarde aan de momenten waarop een ouder geconcentreerde aandacht voor het kind heeft, bijvoorbeeld door een-op-een met het kind te spelen of het kind voor te lezen. Daarnaast is er meestal veel en divers speelmateriaal voor de kinderen aanwezig. Kinderen worden gestimuleerd om puzzels te maken, te knutselen en zichzelf uit te drukken in fantasie- en rollenspel. Spelenderwijs maken kinderen zich de volwassenwereld eigen en ontwikkelen ze creativiteit.

Maar niet in elke cultuur is het gebruikelijk dat volwassenen met kinderen meespelen. In de zogenaamde wij-culturen worden kinderen meegenomen in het leven van alledag. Ze zijn aanwezig bij de dagelijkse taken in huis, helpen met >

Wil je aan de band tussen kind en ouder en tussen ouders werken, bied dan een spel aan dat iedereen kent.

boodschappen doen en met koken en gaan mee naar feesten, begrafenissen en concerten. Zo leren ze hoe de volwassen wereld werkt en krijgen ze rijke ervaringen mee. In veel culturen spelen kinderen minder met speelgoed en vooral met elkaar. Hierdoor leren ze al stoeiend hun eigen en elkaars grenzen te verkennen en jongere kinderen te helpen. Kinderen die van huis uit gewend zijn vooral met elkaar te spelen en niet of minder met speelgoed, kunnen wel eens de neiging hebben om er wild mee om te gaan zoals ze zouden doen tijdens het stoeien met leeftijdsgenoten.

Onbewuste verwachtingen

Vanuit onze eigen cultuur, opvoeding en opleiding hebben wij een bepaald beeld van hoe de omgang van ouders met kinderen het beste zou kunnen zijn. We dragen allemaal onbewuste verwachtingen met ons mee. Wij gaan er misschien van uit dat ouders de spelinloop zullen aangrijpen om met hun kind te spelen of om 'echt even samen te zijn'. Er zijn echter ook ouders die de inloop als een sociale gelegenheid zien en vinden het dus beleefd om met de volwassenen contact te leggen. Terwijl jij dus op zo'n moment misschien denkt: 'Staan ze weer met elkaar te kletsen!' Ook zullen er ouders zijn die niet bekend zijn met de materialen. Sommige ouders hebben vroeger bijvoorbeeld nooit puzzels gehad. Het is dan misschien te moeilijk om samen met hun kind te puzzelen.

Vijf tips voor succes!

Het belangrijkste is dat je voor jezelf scherp hebt wat je doel is voor de spelinloop en dat doel ook communiceert naar de ouders. Vertel hun wat je wilt bereiken en waarom. Ga steeds na of jouw gestelde doel wel bij de ouders en kinderen past en pas het eventueel aan. Dit zijn mogelijke doelen van de spelinloop: de eerste stap is dat een ouder zich vertrouwd, welkom en verbonden voelt. Organiseer informele bijeenkomsten, zodat ouders op een laagdrempelige manier met elkaar in contact komen. Organiseer bijvoorbeeld een theemoment of een kledingruilbeurs.

Wil je dat de ouder een beter beeld krijgt van de activiteiten op school of opvang? Dan kan het kind bijvoorbeeld iets aan de ouder laten zien wat het goed kan, welk spel hij het leukst vindt of wat hij heeft gemaakt. Vraag de dag ervoor aan het kind wat hij de ouder wil laten zien.

Wil je aan de band tussen kind en ouder en tussen ouders werken, bied dan een spel aan dat iedereen kent. Bijvoorbeeld figuren maken met eenvoudig materiaal of een zing- en dansactiviteit. Vraag aan ouders waar het kind thuis mee speelt en waar de ouder vroeger zelf mee speelde. Zo kom je erachter hoe je je aanbod kunt laten aansluiten bij het kind en de ouder.

Als je merkt dat de ouder behoefte heeft aan tips over spelbegeleiding, kun je hem of haar uitnodigen om een keer te kijken bij het voorlezen of een spel in de huishoek of bouwhoek. Sommige ouders gaan heel taakgericht en gehoorzaam de puzzel zelf afmaken, zonder het aan het kind te leren. Doe daarom voor hoe jij zelf een kind begeleidt. Je kunt ook een spellendag houden. De meesten zullen mens-erger-je-niet (want dat wordt in iedere cultuur gespeeld), cats-cradle en Micado kennen, maar niet iedereen kent de Toren van Pisa, Pim Pam Pet, Jenga, Loco of Tangram.

Een andere manier is om ouders te vragen iets toe te voegen aan het thema dat op dat moment centraal staat. Dat kan echt een verrijking zijn voor de kinderen, de groep, de school en de andere ouders. Sommige ouders maken kleding, andere ouders kunnen prachtig sprookjes vertellen of goed voetballen. Met handige ouders en kinderen kun je samen een prachtige fietsenmakerhoek maken bij het thema verkeer. Misschien hijk je zelf tegen het versieren van het lokaal aan, terwijl een ouder in één avond een heel sprookjesbos uit de naaimachine tovert. Ook heeft iedere cultuur zijn eigen versjes, liedjes, sprookjes en muziek. Als je daar interesse in toont en gebruik van maakt, voelen ouders zich op een bijzondere manier gezien en je hebt nooit meer dezelfde invulling van een thema! ◀

Een voorbeeld: spelen met steentjes

Amanda en haar collega organiseerden een verbindende spelinloop:

'Onze groep ouders op het peutercentrum is heel divers. Ik wilde de spelinloop zo vormgeven dat die zowel voor de kinderen als hun ouders herkenbaar, uitnodigend en verbindend is. Ik vroeg me af: wat roept bij iedereen herkenning op en waarmee kun je overal ter wereld spelen? Het antwoord: kiezelsteentjes! Met kiezelsteentjes heeft bijna iedereen in bijna elke cultuur wel gespeeld op zijn of haar eigen wijze. Om er bijvoorbeeld mee te bikkelen, te tellen, mandala's te maken of Kalaha te spelen (Afrikaans damspel). Ouders kunnen door herkenbaar materiaal hun eigen spel en creativiteit laten zien en op eigen wijze met de kinderen spelen.

Op de dag zelf vertel ik de ouders en de kinderen die binnenkomen dat er stenen op tafel liggen. Ik benoem dat het goed is voor de creativiteit van kinderen om te spelen met materiaal dat nog geen vastliggende functie en doel heeft. De kinderen kunnen er dan alle kanten mee op en zelf verzinnen hoe ze ermee spelen. Tijdens het spel kijk ik toe en verwoord ik voor de ouders het spelgedrag van de kinderen. Daarnaast vraag ik ouders via het spel van hun kind naar hun eigen spel van vroeger. Er waren ouders voor wie het spelen met de steentjes jeugdherinneringen oproep. Zo begint een moeder te vertellen over haar jeugd en haar spel in Turkije; hoe ze zelf creatief en lang kon spelen met wat ze tegenkwam en met vriendinnetjes. Ze benoemt dat ze het mooi vindt om te zien hoe haar dochter nu speelt. Enthousiast legt ze mij de regels van het bikkelspel uit en doet het voor. Hierop haken de andere moeders in.

De moeder uit Eritrea begint te stralen wanneer ze de steentjes op tafel ziet. Normaliter blijft zij tijdens de inloop achter haar dochter staan en kijkt toe wat er gebeurt. Nu gaat zij naast haar dochter zitten en begint samen met haar te spelen. Eerst worden stenen verzameld en bij elkaar gelegd, later maken ze samen patronen. Zo waren alle ouders enthousiast en met betrokkenheid met de kinderen aan het spelen. De onderlinge (h)erkenning en uitwisseling tussen ouders en kinderen vond ik ontzettend mooi om te zien en is mij het meest bijgebleven.'

Vier tips van Amanda:

- 1 Leg uit waarom je hebt gekozen voor het materiaal. Zo kan spelen met 'open' materialen goed zijn voor de creativiteit en denkwikkeling van de kinderen. De materiaalkeuze is gelegitimeerd en ouders voelen zich in hun spelmateriaal en spelervaring gesterkt: spelen met steentjes is ook goed en echt spelen.
- 2 Door te verwoorden wat je ziet, creëer je voor het kind verdieping van het spel en geef je de ouders betekenis aan de spelhandelingen.
- 3 Spreek het uit wanneer je de creativiteit van de ouders en de kinderen de ruimte wilt geven, zodat ouders weten wat van hen verwacht wordt.
- 4 Kies herkenbaar materiaal. Ook materiaal uit het dagelijks leven kan verrassende, mooie momenten opleveren. Amanda: 'Zo heb ik bij een thema over kleding een keer de tafel vol gelegd met allerlei kleuren en formaten sokken. Een vader wist een sok binnen no time te veranderen in een loerende boa constrictor die onverwachte aanvallen deed. Zijn zoon en de andere kinderen vonden het geweldig. Zo leuk om te zien! Het brengt je als pedagogisch medewerker of leerkracht ook weer op nieuwe ideeën.'

Iedere cultuur heeft zijn eigen versjes, liedjes, sprookjes en muziek: je hebt nooit meer dezelfde invulling van een thema!

Over de auteurs

Mehrnaz Tajik is adviseur Jonge Kind bij de CED-groep. Zij geeft trainingen en lezingen over spelbegeleiding, ontdekkend leren en omgaan met diversiteit. Daarnaast geeft zij les bij de opleiding Spelagogiek aan de Hogeschool Utrecht.

Amanda Dietrich werkt als pedagogisch medewerker op een peutercentrum van Spelenderwijs Utrecht. Amanda volgt de opleiding Spelagogiek aan de HU.